

משוט מפני ששניהם הסכימו שלא כדאי לזוז.

ויתר-יצו

כאשר התרוצצו יעקוב ועשו בכרסה של רבקה בת לבן הארמי, לא היה מצבה מן הנעימים. אולם מצבה של מפלגת הציונים הכללים בשבוע שעבר היה נעים עוד פחות: מספר הבנים שהתרוצצו בקירבה היה יותר משנים.

בראש הראשונה, אותו שבוע הגיעה לשיאה ההתמודדות בין צעירי המפלגה המבקשים לכבוש להם מקום יציב בשורותיה, לבין המנהיגים הוותיקים החפצים, כמובן, לשמור על מקומם הטוב והגבוה.

שנית, כמה מחוגי המפלגה המורכבים בי עיקר מאנשי עסקים, ובראשם מזכיר הת"א הוותיק ה"הרים, אפרים גוומן, פקחו את עיניו וניחם ופקרו את פניהם בנעקתה של אכזבה מרה: התפתחויות אחרונות כגון שבידת הנפל של האופים (העולם הזה 859) הכיחו להם, לדעתם, כי השרים מאנשי שלומם קשים יותר מאלה של מפא"י, עוררו אותם למחוח ביקורת חריפה על הנהגת המפלגה.

שתי החלטות. המאבק הפנימי והביקורת עוררו את מנהיגי הצ"כ להתכנס ביחדיו חדרים לסירה של ישיבת דחופות, גדושות מתיחות, שהסתכמו בשתי החלטות חשובות:

● וועידת מפלגת הצ"כ, שהיתה צריכה להתקיים בימים הקרובים, נדחתה לזמן בלתי-מוגבל: המנהיגים חששו, שהיא תגרום להתפוצצות, אולי אף תפורר את המפ"י לגה ללא תקנה.

● הוחלט שלא להקדים את מועד הביחירות לכנסת, מתוך תקווה שהומן יעשה את שלו, הבנים המתרוצצים ישקטו על שמיניהם והליכוד הפנימי יחזור לקדמותו.

תחליף לשמן קיק

מנגנון מפא"י היה עסוק השבוע. הוא שכח לגמרי את בעיית דחיית מיידת הבחירות לכנסת או הקדמתן, הקדיש את כל מאמציו לבלעדין כמיוות עזומות של שמן-קיק מכונה בשם מצלצל: וועדת-ביקורת.

הוועדה עמלה בפרך בביעור הקוצים בקרב המפלגה, הקרה בפרשת ביתו הירושלמי של אליעזר לבנה, גרמה להוצאתו משורות מפא"י של ברוך נוי, ששמו נקשר באיסורים מעלי ריח רע בעיריית עכו, פתחה בחקירות נגד כמה אישים, בתוספת מנהל המחלקה המיניסטרי של ההסתדרות, ראובן ברקת, אחד משני מפא"י ואחד מחברי הנהלת-הסוכנות ששמם נשאר עדיין בסוד.

התריפה, בחירות. אולם טבעו של שמן קיק שהוא מוציא את כל היסודות הבתלתי-היהודים החביבים בגוף לאור העולם, על כן קמו כמה מעסקי מפא"י והציעו תחליף משלשל פחות: הקדמת הבחירות, שתלכדנה את המפלגה, תמנענה כל סכסוכים פנימיים וגילוי פרשות שמחיות ברבים. הצעה זו עוררה שנית את בעיית הביחירות. הפולמוס הפנים-מפלגתי התחדש. רק אדם אחד לא השתתף בו: דוד כרנגוריון, כאשר נבקש לקבל משלחת של אנשי מפא"י בשדה-הבוקר ולדון בפרשה, סירב בכל תוקף, הכריז: "אני אדון על בחירות כאשר אמצא לנחוק, עם מי שאמצא לנחוק, אם בכלל אמצא לנחוק."

כספים

המלך לא מת

השמועות הלכו וגברו, הפכו בשבועות האחרונים לודאות גמורה: בעוד חודשים יפתח הבנק הממלכתי הישראלי את שעריו לפני קהל. בנק לאומי לישראל יצטרך להעביר לו את מחלקת-ההוצאה, המספלת בה"פצת שטרות-הכסף במדינה, ירד מדרגת מוסד לאומי-למחצה לדרגת מוסד כספי פשוט.

המלך איבד את מחצית כסאו. מנהלי בנק לדיסקונט, הווסס כיום את המקום השני בענף הבנקאות בארץ אחרי בנק לאומי לישראל, קיוו שהם יהיו היורשים, שעתה יוכל מוסדם, המשתדל להיות עצמאי ולתת יחס אדיב ללקוחות, לעלות למקום הראשון.

בשבוע שעבר התברר שהתקחת היו נוצצות וכובות את פחות ממטבע של פרוטה. בנק לאומי לישראל השלים עם אבדן מעמדו הלאומי, אך לא גילה כל נטייה לדרת כסולם הבנקים הפרטיים. הוא פתח בפעולות התרחבות, רכש את מחצית המניות של הבנק השלישי בגודלו בישראל, בנק איגוד לישראל (ראה להלן). הנשר היה תמיסדיעה עם הדג

העם

צליל ישן

"על-ליה חופ"שית! מדינה עברית!" שנים רבות לפני שצה"ל ערך את מצעדו הראשון ברחובות ישראל, היהדה קריאה זו מפי מפגינים עבריים. מאז נתקיימה הדרישה השניה, וגם הראשונה עברה לשלב ביצוע.

אולם השבוע, ערב יום העצמאות, נאמרו כמה מלים בעלות צליל מזכיר-נשכחות באוזני ארוכי-זכרון. התוכן: דרישה נמרצת להפסיק למעשה את העלייה לישראל, הדובר: הנרי ביירויד, עוזר שר-החץ האמריקאי, הממלא תפקיד של נציב-עליו למרחב.

תותחים והמאה. ביירויד, בעל הפנים הנעוריים, קיבל על עצמו לספר לוועידה יהודית אנטי-ציונית מה הם אבני-הנגף בדרך השלום במרחב. אמר הוא: הערבים בטוחים כי ישראל לא תסתפק בגבולותיה הנוכחיים, תתקף את שכניה ככוח הנשק. הם סבורים שאם תגדל העלייה, לא תוכל ישראל לקלוט את העולים אלא בדרך זו. לכן הציע ביירויד להרגיע את הערבים, לבטל את חוקי-השבות ולהפסיק את העלייה. עצם תוכנה המדהים של ההצעה, שהיא מהדורה חדשה של כל הצהרות פקיד-המנטר, דירבן למחשבה. אי-אפשר היה להתעלם ממנה, גם לא לבטלה במולת-גנאי. סיבה אחת: האיש חשוב מדי. סיבה שניה: יש גרעין של אמת בדבריו.

הערבים בטוחים כי ישראל תתקף אותם. כל עוד יתקיים חשש זה במרחב, לא יהיה שלום. כל עוד לא יהיה שלום, יוסיפו שני הצדדים להקים צבאות גדולים יותר ויותר, לקנות תותחים במקום חמאה. וכל עוד יקנו תותחים במקום חמאה, תגדל סכנת המלחמה מיום ליום.

הכרזה מהפכנית. כדי להשמיט את הקרקע מתחת להתקפת האנטי-ציונים ולסלק את דברי ביירויד, לא מספיק לפרסם מודעות-ענק בעתונים אמריקאים, כפי שנודת. ישכתב הממשלה. לשם כך דרוש יותר. דרושה הכרזה פוליטית מהפכנית מצד ישראל, שתתן לערבים ערובה כי ישראל לא תפתח לעולם במלחמה — אולם רק במסגרת שלום של גמשי. הצעה מעשית אפשרית: נכונות ישראל להקים ארגון מר-חבי בעל סמכות עליונה, שיאפשר ויפקח על פירוק הנשק במרחב. ישראל שוב נכנסה למאבק על העלייה — שהופסקה זה מכבר למעשה. כמו בפעם שעברה, תנצח ישראל במאבק זה רק אם תיטול את היוזמה לידה.

מפלגות

הסוואה פטרווית

לעתים קרובות דומות המפלגות העיקריות לצוות של סרטן, דג, נשר ואיילה הרומיים לעגלה אחת, מתאמצים להניע אותה בכיוונים שונים. אין פלא שלעתים קרובות אין העגלה משה ממקומה. אחדות דיעות מושלמת של המפלגות היתה בגדר הבתלתי-אפשרי.

השבוע הפך הבתלתי-אפשרי למציאות. היונים החשאיים שנערכו בכל מרכזי-מפ"י לנזת-הקואליציה (העולם הזה 862) וחלק ממפלגות האופוזיציה, הסתיימו במסקנה אחידה: אין לצרוך בחירות כלליות לכנסת במשך 24-18 חודשים הקרובים.

מסך נוצץ. לכאורה יכלו האופטימיסטים טים לרוות נחת, להניח שאחדות הדיעות בעניין הבחירות מהווה פתח לתקופה של הרמוניה גם בממשלה וגם בכנסת. הם יכלו לצטט את ההכרזות הפטרוויות של אנשי מפא"י, שטענו כי נוכח המצב הבינלאומי הקשה של ישראל יותרו על הלוקוסוס של מלחמת בחירות; להתלהב מדברי אנשי הצ"כ, שגילו אף הם פטרוויתים בלתי-רגילי, ביקשו לדחות את הבחירות כדי לאפשר לממשלה לפתור את הבעיות החמורות של הבטחון ומדיניות-החוץ.

אולם הפסקנים שהעמיקו לחקור אל מעבר למסך הנוצץ של ההכרזות הפטרוויות, הניעו למסקנה אחרת לגמרי: אחדות-הדרישות בכל הנוגע לבחירות היתה רק צירוף מקרים. החלטת המפלגות שלא להקדים את הבחירות לא נבעה מהתחשבות יתר בצרכי המדינה בכללה, אלא מתוך חישובים פנימיים אנוכיים, שלא היה ביניהם כל קשר (ראה להלן). הנשר היה תמיסדיעה עם הדג

● **אל תקווה לחיסול כוחו של מק-קארתי** והחוגים הגזעניים המתחבאים מאחוריו עקב החקירה הנוכחית המתנהלת נגדו בקשר לשערורית החייל היהודי דויד טייך. אף כי השערוריה פגעה בו מאד לעיני מליוני צופי-טלביזיה, אפשר לסמוך על מק-קארתי הפקח להיחלץ מן המיצר ולהבאיש את ריח מתנגדיו לאורך ימים. הנפגע האמיתי תהיה יהדות ארצות-הברית, כי השתמטות החייל היהודי תשאיר רושם אנטישמי עמוק.

● **נאומו האחרון של הנרי ביירויד עוד אינו השיא של המועד רכה נגד התנועה הציונית בארצות-הברית.** ההתקפה העיקרית עליה תבוא מצד החוגים היהודיים המתבוללים שהתקשרו עם חוגי משרד-החוץ ומשרד-המלחמה האמריקאי, במאמץ משותף לשבור את האשליה כאילו קו אנטי-ישראלי גרום לאבדן הקולות היהודיים לנשיא אייזנהואר.

● **לא מן הנמנע כי כוחה של תנועת החרות יגדל באופן ניכר,** אם אמנם יצליח מנחם בגין להחזיר לתנועתו את מאות העסקנים, שהתרחקו ממנה בשנים האחרונות מסיבות שונות ומנוגדות. בגין קיבל הצעה לכנס ועידת שולחן עגול של 140 עסקנים כאלה, הסיל על חיכ בנימין אבניאל לנהל את המשא-ומתן בנידון זה. באים בחשבון להצטרפות: ד"ר ישראל טייב וחוגו הקיצוני, הוצעה במלכות-ישראל עד הנהר פרת, אנשי-חרות שהצטרפו בשעתו לצ"כ והתאכזבו, מפקדי-אצ"ל לשעבר מסוגו של עורן-דין שמואל תמיר, אנשי ועדת-ברגסון באמריקה כמו שמואל מרליג, רביזיוניסטים כמו זאב פון-וייזל וד"ר אברהם ויינשל החיפאי.

● **המתן לשינויים במבנה משרד-החוץ,** מיד לאחר הבחירות והרכבת הממשלה החדשה. לפי התוכנית הנערכות עתה, מתכוון שרת לדרוש, אם ישאר בתפקידו כאש-הממשלה ושר-החוץ, מינוי שני תת-שרים למשרד זה: האחד — לעניינים מדיניים ולשישיר עם הכנסת וועדת החוץ והבטחון שלה; השני — לענייני מינויים ואדמיניסטרציה.

● **לא מן הנמנע כי תשתרר מתיחות** ביחסים שבין ראש-המדינה, משה (מוי"ש) פרלמן, לבין השר ללא תיק זלמן (דיאמה) ארן, לאחך שהתערב ארן בשבוע שעבר בפועל בענייני-המודיעין, הפר את ההסכם שקבע כי הוא יעסוק בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית רק בענייני-ההסתברות, החסרים כיום כל מסגרת ארגונית.

● **השתתפות סיעת השמאל במאבק הבחירות** לכנסת השלישית עלולה להימנע, לאחר שנגלעו בקרבה סכסוכים פנימיים חמורים. חלק מאנשי הסיעה דורש את החשת תהליך ההתמזגות עם מק"י, ואילו חלק אחר טוען כי פרישתו ממפ"י החלישה את הכוחות השמאליים-קיצוניים בישראל. מנהיג סיעת השמאל, ד"ר משה סנה, הנו עתה כמעט היחיד, הטוען לקיומה הנפרד.

● **יתכן מאד כי ח"כ אליעזר ליבנה לא ידרש עוד עזיבה מפא"י לעזוב את דירתו הירושלמית,** לאחר שהביעו נט ב"י ג"י וגם ראש-הממשלה הנוכחי, משה שרת, את מורת-רוחם מהחלטת וועדת-הביקורת של המפלגה, החובעת מליבנה לפנות את הדירה, לוחצים על מרכז-מפא"י שיבטל אותה.

● **לשיוא תחפש את גליונות „הדור“ ברובני-העתונים,** אם תתמלאת דרישה מנהלי-הבחירות של מפא"י, התובעים לסגור את „הדור“ לקראת הבחירות, להוציא במקומו עתון יומי חדש, לערוך לפי שיטת העתון-נות האמריקאית. אם יופיע העתון החדש תימסר עריכתו, כפי הנראה, לידו ד"ר שמואל רולבנס, אחד מעסקני מפא"י האנגלו-אמריקאים, שהגיע לארץ לפני שנים מספר, שימש כדובר ההסתדרות.

● **גדלו סיכוייך להיות מחומר-עבודה.** מספר המובטלים בישראל יגדל הקיץ ברבעה שלמה, אם לא תספק הממשלה אשראי של 2 מיליון דולאר לצורכי הבנייה הפרטית. מספר זה מבוסס על הערכתם של הקבלנים והרוננים הפנימיים. לעומת זאת טוענים אנשי „סולל בונה“ ועובדי השיכון העממי שעזרה ממשלתית לבנייה הפרטית תגרום לאבטלה בבנייה הציבורית.

● **יחד עם מק-החלב המסורתי של חג השבועות תאכל גם 100 גראם בשר,** אם יתמחו פרטי-השושחים במקצועם בבתי-המטבחיים של אינקוהה באסטמה — ואם לא יתמחו המוצרים את מסגן-הבשר בעברו ודך תעלת-סואץ.

● **יתכן כי תוכן ליהנות מחומר קריאה רב יותר בעתונות היומית,** לאחר שידון איגוד המו"לים של העתונים בהצעה לנצל את ההקלה במצב-הנייר, ללכת בדרכם של השבועונים, שהגדילו את מספר עמודיהם לפני כמה חודשים, בעקבות העולם הזה, יחליט להגדיל את העתונים היומיים בעמוד אחד בימי-חול.

● **בקרב יעמוד רשותך שמע של פרטים בצבעי אנפאקו-לור,** הרצאות ופסומוי תעמולה על הנעשה בארצות הגוש המזרחי. כמה נציגויות דיפלומטיות של הדמוקרטיות העממיות הגיעו למסקנה שהתעמולה המרומית של מק"י אינה יעילה ביותר, קיבלו ממשלותיהן הוראות להתחיל במסע תעמולה באמצעות פרטים, מטיבות ופירוטים, לקיים מגע הדוק ודידותי עם כל אוכלוסיית ישראל, לא רק עם חוגי-השמאל.

● **אל תחמיץ את ההזדמנות לחזות במצעד הצבאי ברמה** ביום-העצמאות. יתכן כי זהו המצעד הצבאי האחרון בקנה-מידה ארצי, לאחר שהגיעו מארגני העיגות יום-העצמאות למסקנה כי במצעד עצמו אין שום חיי-דוש, מלבד ההוצאות הגדולות ובלאי הציוד הצבאי, החליטו שבשנים הבאות יערכו רק מצעדים מקומיים בערים ובמושבות.

● **אם אתה קצין צבחה-ל,** קטנו סיכוייך לצאת להשתלמות בחוף-לארץ. הצבא עומד עתה, לאחר שנתיים של הכנות, להקים בית-ספר גבוה משלו ל-תפקידי מטה, בשייתוף עם כוחות-הוראה של האוניברסיטה העברית.